

Tijdelijk besluit van ...., houdende regels betreffende de opzet, inhoud en evaluatie van experimenten in de rechtspleging (Tijdelijk Experimentenbesluit rechtspleging)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister voor Rechtsbescherming van [datum], nr. ...;
Gelet op artikel 2, tweede lid, van de Tijdelijke Experimentenwet rechtspleging;
De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van [datum], nr. ...);
Gezien het nader rapport van Onze Minister voor Rechtsbescherming, van [datum], nr. ...;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Hoofdstuk 1. Algemene bepaling

Artikel 1

In dit besluit en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

de wet: de Tijdelijke Experimentenwet rechtspleging;

de wetten: het bepaalde bij of krachtens de wetten, genoemd in artikel 1, eerste en tweede lid, van de wet;

algemene maatregel van bestuur: een algemene maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de wet;

experiment: een experiment als bedoeld in de artikelen 1, eerste lid, en 5, eerste lid, van de wet, zoals vastgelegd in een algemene maatregel van bestuur;

experimentele procedure: de procedure die wordt toegepast in het experiment;

andere tijdelijke procedure: een gerechtelijke procedure die op basis van artikel 96 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering tijdelijk door een bepaalde rechtbank wordt aangeboden;

onderzoekers: de onderzoekers of onderzoeksinstanties die de evaluatie van een experiment, bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de wet uitvoeren;

toelichten: toelichten in de nota van toelichting bij de algemene maatregel van bestuur.

Hoofdstuk 2. Opzet en inhoud

Artikel 2

1. In elke algemene maatregel van bestuur wordt voor het bepalen van het doel, het onderwerp en de inhoud van het experiment, zo concreet en nauwkeurig mogelijk bepaald:

- hoe het experiment naar verwachting bijdraagt aan de doelstelling van de wet en
- aan de beheersing of oplossing van welk maatschappelijk probleem het experiment beoogt bij te dragen.

Overeenkomstig de artikelen 3 tot en met 12 wordt bepaald op welke wijze en onder welke voorwaarden dit gebeurt.

2. Toegelicht wordt ten minste:

a. waarom het noodzakelijk is de doeltreffendheid en effecten van de afwijkingen van de wetten in een experiment aan de praktijk te toetsen;

b. dat is voldaan aan artikel 1, vierde lid, tweede volzin, en vijfde en zesde lid, van de wet; en

c. als wordt afgeweken van de wetten, bedoeld in artikel 1, tweede lid, van de wet: dat voldaan is aan het derde lid van dat artikel.

3. Toegelicht wordt wat de verwachtingen zijn ten aanzien van ten minste:

a. het aantal zaken waarin het experiment zal worden toegepast; en

b. eventuele neveneffecten.

4. Toegelicht wordt hoe de experimentele procedure verloopt, hoe de afwijkingen van de wetten aansluiten op de onderdelen van de wetten die van toepassing blijven en wat de verschillen zijn tussen de experimentele procedure en de overeenkomstige procedure die wordt gevoerd op basis van de wetten. De verschillen worden artikelsgewijs in tabelvorm weergegeven.

Artikel 3

1. Bepaald wordt of het experiment naar zijn aard dwingend, facultatief of vrijwillig is. Deze keuze wordt toegelicht.
2. Een experiment is dwingend indien de algemene maatregel van bestuur een experimentele procedure dwingend van toepassing verklaart.
3. Een experiment is facultatief indien de algemene maatregel van bestuur een experimentele procedure naar keuze van de eiser of de verzoeker van toepassing laat zijn.
4. Een experiment is vrijwillig indien de algemene maatregel van bestuur een experimentele procedure met instemming van alle bij de procedure betrokken partijen van toepassing laat zijn.
5. Bij een facultatief experiment wordt bepaald hoe de eiser of de verzoeker zijn keuze voor de experimentele procedure kenbaar maakt.
6. Bij een vrijwillig experiment wordt bepaald hoe partijen hun instemming kenbaar maken.

Artikel 4

1. De duur van het experiment is afhankelijk van de termijn die naar verwachting nodig is om voldoende informatie te kunnen vergaren teneinde de doeltreffendheid en de effecten van de afwijkingen van de wetten te kunnen vaststellen, maar is niet langer dan de termijn, bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de wet.
2. De duur van het experiment wordt toegelicht.

Artikel 5

1. Bij het vaststellen van het doel, het onderwerp en de inhoud van een experiment wordt ten minste rekening gehouden met lopende en reeds afgeronde experimenten en met eventuele andere tijdelijke procedures.
2. Toegelicht wordt hoe het experiment zich verhoudt tot die lopende en reeds afgeronde experimenten en tot eventuele andere tijdelijke procedures.

Artikel 6

1. Bij de afbakening van het experiment, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel b, van de wet, wordt ten minste rekening gehouden met de volgende omstandigheden:
  - a. het doel van het experiment, bedoeld in artikel 2, eerste lid;
  - b. de informatie die nodig is om in de evaluatie de doeltreffendheid en de effecten van de afwijkingen van de wetten te kunnen vaststellen en welke omvang het experiment in dat verband zou moeten hebben; en
  - c. de uitvoerbaarheid en toepasbaarheid van het experiment voor rechtzoekenden, procespartijen, rechters, gerechtsambtenaren, rechtsbijstandverleners of anderen die beroepsmatig bij de experimentele procedures zullen zijn betrokken.
2. Toegelicht wordt op welke wijze met de in het eerste lid opgesomde omstandigheden rekening is gehouden.

Artikel 7

1. Bij de vaststelling van de regels die in afwijking van de wetten in de experimentele procedure gaan gelden, wordt ten behoeve van rechtzoekenden, procespartijen, rechters, gerechtsambtenaren, rechtsbijstandverleners of anderen die beroepsmatig bij de experimentele

procedures zullen zijn betrokken, ten minste rekening gehouden met de toepasbaarheid en uitvoerbaarheid van die regels, waaronder:

- a. de kennis en vaardigheden die nodig zijn in het kader van de naleving van die regels;
- b. de financiële gevolgen van de toepassing van die regels;
- c. de gevolgen van de toepassing van die regels voor de tijd die aan de zaken in het experiment moet worden besteed; en
- d. de effecten van die regels op hun gedrag in de procedure.

2. Toegelicht wordt op welke wijze met de omstandigheden, genoemd in het eerste lid, rekening is gehouden.

3. Bij de vaststelling van de regels die in afwijking van de wetten in de experimentele procedure gaan gelden, wordt tevens rekening gehouden met voorgenomen wijzigingen van die wetten, met het oog op het voorkomen van de verstoring van de vergelijkbaarheid van de experimentele procedure met de parallelle reguliere procedure in de evaluatie van het experiment.

Artikel 8

1. De keuze welk gerecht of welke gerechten aan het experiment deelnemen als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel d, van de wet, wordt toegelicht, waarbij ten minste aandacht wordt besteed aan:

- a. een evenwichtige verdeling van experimenten en andere tijdelijke procedures over de gerechten,
- b. de ervaring die een gerecht heeft met eventuele andere tijdelijke procedures over hetzelfde onderwerp als het experiment, en
- c. de aard van de zaken waarin het experiment zal worden toegepast en in hoeverre die zaken vooral voorkomen bij een bepaald gerecht.

2. Indien dit in kader van de evaluatie nodig is, wordt tevens bepaald welk gerecht bij de evaluatie van het experiment zal zijn betrokken om de experimentele procedure te kunnen vergelijken met de procedure zoals die wordt gevoerd op basis van de wetten.

Artikel 9

1. Alvorens de gerechten die aan een experiment deelnemen, een zaak die mogelijk valt binnen de afbakening van het experiment, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel b, van de wet, inhoudelijk in behandeling nemen, beoordelen zij:

a. bij een dwingend experiment als bedoeld in artikel 3, tweede lid, of deze zaak behandeld wordt in de experimentele procedure, en

b. bij een facultatief of vrijwillig experiment als bedoeld in artikel 3, derde en vierde lid, of deze zaak in aanmerking komt om behandeld tot worden in de experimentele procedure.

2. Bepaald wordt hoe gebreken worden opgelost als een zaak niet in de van toepassing zijnde procedure aanhangig is gemaakt, met het oog op de behandeling van die zaak in de van toepassing zijnde procedure en wat de rechtsgevolgen daarvan zijn.

3. Bepaald en toegelicht wordt hoe het gerecht zorgdraagt voor het bepaalde in het eerste lid.

Artikel 10

1. Bepaald wordt vanaf welk moment een zaak in een experiment geacht wordt aanhangig te zijn in de experimentele procedure.

2. Bepaald wordt in hoeverre zaken die aanhangig zijn in een experimentele procedure op het moment waarop de algemene maatregel van bestuur vervalt, worden afgerond binnen die procedure.

3. Bepaald kan worden dat zaken die voordat de algemene maatregel van bestuur in werking is getreden aanhangig zijn gemaakt binnen de reguliere procedure, met instemming van alle partijen kunnen worden voortgezet binnen de experimentele procedure. In dat geval wordt bepaald hoe de overgang van de reguliere procedure naar de experimentele procedure verloopt.

Artikel 11

1. Indien er gedurende de uitvoering van een experiment wijzigingen worden doorgevoerd in de bepalingen in de wetten, waarvan in het experiment wordt afgeweken, en de vergelijkbaarheid tussen de experimentele procedure en de parallelle reguliere procedure daardoor wordt verstoord, wordt het experiment beëindigd.

2. Onverminderd artikel 4, eerste lid, van de wet worden het experiment en de uitvoering daarvan gedurende de looptijd en een eventuele verlenging als bedoeld in artikel 3, tweede en derde lid, van de wet, niet gewijzigd, indien dit de vergelijkbaarheid van de experimentele procedure met de parallelle reguliere procedure in de evaluatie van het experiment verstoort.

Artikel 12

1. De gerechten die aan een experiment deelnemen en de Raad voor de rechtspraak dragen er zorg voor dat er onder relevante doelgroepen van rechtzoekenden, rechtsbijstandverleners en anderen die beroepsmatig zijn betrokken bij de experimentele procedures, brede bekendheid wordt gegeven aan de invoering, toepasselijkheid en beëindiging van een experiment en dat alle noodzakelijke informatie over het experiment in begrijpelijke taal op eenvoudige wijze voor rechtzoekenden toegankelijk is.

2. De Raad voor de rechtspraak houdt een website bij met een overzicht van lopende experimentele procedures en van eventuele andere lopende tijdelijke procedures.

3. Toegelicht wordt hoe het eerste lid wordt uitgevoerd.

Hoofdstuk 3. Evaluatie

Artikel 13

1. In de evaluatie wordt ten minste onderzocht of en in welke mate de afwijkingen van de wetten bijdragen aan de doelstelling van de wet en de beheersing of oplossing van het maatschappelijke probleem, bedoeld in artikel 2, eerste lid, en welke eventuele negatieve effecten voortvloeiën uit deze afwijkingen.

2. De evaluatie wordt uitgevoerd op basis van het evaluatieprotocol dat de Raad voor de rechtspraak heeft opgesteld en openbaar gemaakt.

3. Indien de onderzoekers naar aanleiding van hun onderzoek van mening zijn dat artikel 3, tweede lid, van de wet van toepassing is, melden zij dat uiterlijk een half jaar voor het einde van het experiment aan de Raad voor de rechtspraak. Zij onderbouwen daarbij waarom zij verwachten bij verlenging alsnog voldoende informatie te kunnen verkrijgen om de doeltreffendheid en de effecten van het experiment in de praktijk te kunnen vaststellen en met welke termijn het experiment daartoe zou moeten worden verlengd. De Raad voor de rechtspraak verzoekt Onze Minister voor Rechtsbescherming om verlenging van het experiment.

Artikel 14

1. Bepaald wordt met behulp van welke onderzoeksmethoden en aan de hand van welke criteria in de evaluatie ten minste wordt beoordeeld of en in welke mate de afwijkingen van de wetten tot positieve resultaten hebben geleid.

2. Toegelicht wordt dat te gebruiken onderzoeksmethoden valide en betrouwbaar zijn.

Artikel 15

De evaluatie wordt lopende het experiment uitgevoerd.

Artikel 16

1. De aanbesteding van het evaluatieonderzoek wordt uitgevoerd door de Raad voor de rechtspraak, in overleg met de Minister voor Rechtsbescherming.
2. Bepaald wordt welke onderzoeksinstantie of welke onderzoekers de evaluatie zullen uitvoeren. Indien een onderzoeker tussentijds het onderzoek verlaat, zijn de overgebleven onderzoekers bij uitsluiting gemachtigd om een vervanger aan te wijzen.
3. De onderzoekers zijn onafhankelijk en verrichten hun onderzoek onafhankelijk.
4. Toegelicht wordt hoe ervoor wordt gezorgd dat het onderzoek onafhankelijk kan worden uitgevoerd.

Artikel 17

1. De deelnemende en de betrokken gerechten als bedoeld in artikel 8, eerste en tweede lid, dragen er met het oog op de evaluatie zorg voor dat de onderzoekers gedurende het experiment hun onderzoek kunnen uitvoeren en daartoe toegang krijgen tot de daarvoor noodzakelijke personen, zittingen, dossiers, documenten en informatie, met inachtneming van voorschriften inzake geheimhouding, privacybescherming en bescherming van persoonsgegevens.
2. Zo nodig zijn de gerechten de onderzoekers behulpzaam bij het benaderen van procespartijen en de door hen ingeschakelde rechtshulpverleners en anderen die beroepsmatig bij de zaak waren betrokken.
3. De gerechten dragen er voor zover mogelijk zorg voor dat er een nulmeting beschikbaar is over de in de evaluatie te betrekken onderwerpen.
4. De onderzoekers stellen in overleg met de deelnemende en de betrokken gerechten als bedoeld in artikel 8, eerste en tweede lid, uniforme protocollen op ten behoeve van de toegang, verzameling en aanlevering van de voor de evaluatie noodzakelijke informatie en nemen daarin de afspraken op die worden gemaakt ter waarborging van de rol van de gerechten, bedoeld in het eerste en tweede lid.

Artikel 18

Uiterlijk zes maanden voor het eind van het experiment wordt een conceptrapport aangeboden aan de Minister voor Rechtsbescherming en het eindrapport van de evaluatie wordt hem uiterlijk vier maanden voor het eind van het experiment aangeboden.

Hoofdstuk 4. Slotbepalingen

Artikel 19

Dit besluit treedt in werking op het tijdstip waarop de wet in werking treedt.

Artikel 20

Dit besluit wordt aangehaald als: Tijdelijk Experimentenbesluit rechtspleging.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister voor Rechtsbescherming,